

Ey Nefsim Fena Et Feda Et

– fuatturker · 24 Temmuz 2012

İnsan nefsindeki büyülenme, enaniyet, ya da kendine benlik verme İblis ile başlar, tarihte de Firavunların, Nemrutların en önemli özelliğidir. Bu duygu bedenini kapladığında insanın şuuru kapanır. Kişi şeytanlaşır, Deccalleşir, Firavunlaşır ve Nemrutlaşır. Gurur, kibir ve kendini beğenmişlikten kontrolünü kaybeder. Bediüzzaman'ın ifadesiyle "sırf ene kesilir." Her konuda kendi aklını beğenir, her fikrinin doğru olduğunu zanneder, her şeyin en doğrusunu o bilir, en güzel konuşan odur, en doğru teşhisi o koyar; onun üstünde akıl yoktur.

Enaniyetli kişinin büyüklük duygusu şefkat, merhamet ve vefa gibi asil duyguların üzerindedir. Hatta bunları yok eder. Kalbi Allah aşkıyla dolu insanda ise enaniyet olmaz. Rabb'inin gücünü kavramış ve O'nun kudretini gereği gibi takdir edebilen bir insanın enaniyete gücü yetmez.

Bediüzzaman, kendi nefsinin beğenen ve seven kişinin başkasını samimi olarak sevemeyeceğini söyler. Ve iman sahiplerini, "Daima kendini beğendirmeye ve sevdirmeye çalışır. Ve kusurunu nefesine almaz, belki avukat gibi kendini müdafaa ve tebrie eyler (temize çıkarır). Mübalâğalarla, belki yalanlarla nefsinin medih (över) ve tenzih ederek (yüceltir), adeta takdis eder (kutsallık verir) ve derecesine göre, 'Hevâ ve heveslerini kendisine mâbud edinen kimse...' (Furkan Suresi, 43) mealindeki ayetin bir tokadını yer. (Lemalar, 28. Lem'a) ifadesiyle uyarır.

Allah'tan bağımsız bir gücü olduğunu düşünmek ve nimetlerin kendine ait olduğunu zannetmek büyük yanılıdır. İnsan hem aczinin farkında olup hem de enaniyet yapamaz. Farkında değilse, "malım mülküm, katım, yatım" der, ancak günü gelir, Allah onun ayaklarını yere bastırır, küçük düşürür.

Büyülenen kişi için gurur çok önemlidir; rezil olmaktan ve enaniyetine zarar gelmesinden çok çekinir. En çok ızdırap duyduğu şey aşağılanmaktır. Allah, Kur'an'da onları çok aşağılar. Ahirette de onların aşağılandığına vurgu yapar Kur'an. Mesela aşağılanmaları için yerde sürüklenerek götürülürler. Bu durum kendisini dünyanın merkezi olarak gören kişiye şüphesiz çok ağır gelir. O hep havalı ve ilgi çekici olmak, mallarıyla gösteriş yapmak, insanların gözünde büyüme, çevresine hâkim olmak ister. Zenginlik, güzellik, makam, kariyer, mal ve çocuklar gibi gözünde büyüttüğü, gururlandığı, övünme aracı olarak gördüğü konuları sıklıkla gündeme getirip övgüleri toplamaya çalışır. Oysa insan sahip olduğu her şeye, Allah'ın belirlediği kader doğrultusunda kavuşur. Gerçekte hepsi birer imtihan konusu iken, o sahiplenir, kibirlenir, gurura kapılır, sorgulanacağını unuttur.

Enaniyetli kişi gurur ve büyülenme içerisinde ancak enaniyet aslında aşağılık kompleksi ve eziklik durumudur. Kendisini diğer insanlardan daha aşağı gören ve bunun ezikliğini hisseden insan, gerçekte kendisine benlik veriyor demektir. Kişi güzel veya zengin olmayışının, kendisindeki bir özellikten

kaynaklandığını zanneder. Kaldı ki bunlar eksiklik ya da kusur değildir. Her şey gibi bedenlerin ve mülkün de gerçek sahibi olan Allah, verdikleriyle kullarını dener. Ancak Allah'a yalnızca takva ulaşır; önemli olan sahip olunan mallar, çocuklar, dünyevi meta değil, insanın Allah'a olan yakınlığıdır...

Allah, insanın gururunu ezecek birçok şey yaratır, insana acizliğini hatırlatacak onlarca özellik verir. Kadın ya da erkek; bedeni sürekli bakım ister. İnsanların büyük çoğunluğu sürekli ilaç kullanır. Allah, bu acizlikleri, Kendisini, ölümü ve ahireti düşünmeleri için verir. Sonsuz merhametiyle, dünyaya hırsla bağlanmamaları için verir bu acizlikleri ancak birçok insan düşünemez, dünyaya delice bağlanmanın anlamsızlığını akledemez. Gün içinde onlarca acizliğini görür ancak buna rağmen kişinin enaniyeti kırılmaz. Akılcı bakan ve düşünen insan ise aczini gördükçe Allah yaklaşır. Aczi onu Rabb'ine daha sıkı bağlar

Bediüzzaman, Sözler'de enaniyetli insanın halini yıldız-ateş-böceğine benzetir. Yıldız böceğinin kendi ışığına güvenip gecenin karanlığında kalması gibi, enaniyetli insanın da kendi aklını beğenip, karanlıklarda kaldığını tefekkür eder. Diğer yandan bal arısının, kendi aklına güvenmeyip gündüzün güneşinden yararlandığı gibi Rabb'ine güvenen insanın da varlık nurunu bulacağını hatırlatır.

... Gel ey hayata çok müştak (bağlı) ve ömre çok talib ve dünyaya çok âşık ve hadsiz (sınırsız) emeller ile ve elemeler ile mübtela bedbaht nefsim! Uyan aklını başına al! Nasıl ki yıldız böceği, kendi ışıkçığına itimad eder. Gecenin hadsiz zulûmatında kalır. Bal arısı, kendine güvenmediğı için, gündüzün güneşini bulur. Bütün dostları olan çiçekleri, Güneşin ziyasıyla (ışığıyla) yaldızlanmış müşahede eder. Öyle de: Kendine, vücuduna ve enaniyetine dayansan; yıldız böceğı gibi olursun. Eğer sen, fâni vücudunu, o vücudu sana veren Hâlıkın (Yaratıcı'nın) yolunda feda etsen, bal arısı gibi olursun. Hadsiz bir nur-u vücud (varlık nuru) bulursun. Hem feda et. Çünkü şu vücud, sende vedia (emanet) ve emanettir... Hem O'nun mülküdür. Hem O vermiştir. Öyle ise, minnet etmeyerek ve çekinmeyerek fena et, feda et; tâ beka bulsun (baki olsun)... Öyle ise, ey nefsim! Hiç durma... (Sözler, s. 213)

Allah dilemedikçe, insan ne bir musibeti savmaya ne de kendisi için bir iyiliğe güç yetiremez. Allah'ın rahmeti, şefkat ve merhametine muhtaçtır. Bu gerçeğin bilincindeki samimi mümin, Allah'ın sınırları içerisinde ve Allah'ın doğrularıyla yaşamaya çalışır. Enaniyetli insan ise kendi aklının sınırları içerisinde ve kendi doğrularıyla yaşar. İnsanın, şeytani özellik olan kibirden kurtulması "kovulmuş şeytandan Allah'a sığınması", Allah'ın sonsuz gücünü düşünüp kavraması, bu sonsuz güç karşısında kendi aczini anlayarak boyun eğmesi ve O'na halisane teslim olması sonucu gerçekleşir. Kalbini, ruhunu ve bedenini Allah'a teslim eden insan, Rabb'inin yönetimindedir. Ve üzerinde şeytanın zorlayıcı gücü kalmaz...

Enaniyetli kişiler, gururla salınıp-kasılarak Allah'tan uzak yaşar ancak ahirette onları bekleyen horluk ve aşağılanmadır. Dünya hayatında "yukarı kalkık başları" Rabb'leri huzurunda öne eğilir. Büyüklemler cehennem ateşine, 'küçültücü bir sürüklenme ile " sürüklenecekleri gün; onlara, "cehennem dokunuşunu tadın" denir. "Cehenneme boyun bükmüş kimseler olarak" girer, "alçaltıcı bir azapla

karşılık" görürler.

Öyle ise, ey nefsim! Hiç durma, fena et, feda et!..

Haber Vaktim